

A KISEBBSÉGI HELYZETBŐL FAKAD AZ ERDÉLYI MAGYAROK KONZERVATIVIZMUSA, KÖZREJÁTSZIK AZ 1989 ELŐTTI MÚLT ELUTASÍTÁSA

Fontos a család, a nevelés és a vallás

Egy felmérés szerint a romániai lakosság nagy többsége a családot, a gyerekeket, a nevelést, a vallást és a keresztény értékeket tartja igazán fontosnak, az RMDSZ-re voksolók pedig majdnem száz százaléka konzervatívként határozza meg magát. Székely István politológus, a szövetség ügyvezető alelnöke úgy véli, inkább a kisebbségi helyzetből fakad az erdélyi magyarok konzervativizmusa.

» BÍRÓ BLANKA, PATAKY ISTVÁN

Az RMDSZ szavazótáborában a legmagasabb azok aránya, akik a szexuális kisebbségek jogaival kapcsolatos nemzetközi szintű kampány kapcsán konzervatívnak tartják magukat – derül ki az Avangarde júliusi felméréséből. A bukaresti közvélemény-kutató cég által a Krónikának elküldött részletes adatok szerint a magyar szövetségre voksoló megkérdezettek 95 százaléka a konzervatív álláspontot képviseli, s csupán 5 százalékuk vallotta magát haladónak, progresszistának ebben a kérdésben. A román Szociáldemokrata Párt (PSD) támogatói körében ez az arány 68–12; itt viszonylag magas azok aránya, akik nem tudták megítélni a helyzetet, vagy elutasították a választ. A Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR) szavazóinak 60 százaléka konzervatívnak, 36 pedig haladónak vallja magát. A Nemzeti Liberális Párt (PNL) szavazótáborában 49–46 az arány a konzervatívok javára. Az általános romániai megítéléssel mennek élesen szembe az USA voksolói, akiknek 84 százaléka haladóként írja le magát a szexuális kisebbségek jogairól szóló kampányban, s csak 15 százalékuk konzervatívként.

Vallásosság: közelebb a románok szintjéhez

A lapunk által megkérdezett elemző szerint közvélemény-kutatással nehéz mérni a politikai értékrendeket, erre inkább a mélyinterjúk alkalmasak, nem az egyszerű kérdőíves lekérdés. Székely István politológus, az RMDSZ ügyvezető alelnöke kifejtette, az erdélyi magyarok körében valóban magas azoknak az értékeknek az elfogadása, amelyek a kon-

A vallással kapcsolatos néhány kérdésben az erdélyi magyarok vallásosabbak a román többségnél

zervatív politikai ideológiák irányába mutatnak: a nemzeti kérdés, az egyházakkal való viszony, a család és ezek kulturális dimenziói. „Ebből fontos az egyház, a vallás szerepe az erdélyi magyar társadalomban, hiszen a közvélemény-kutatásokban az erdélyi magyarok vallásossága inkább a román többség szintjéhez áll közelebb, mint a magyarországihoz, amely lényegesen alacsonyabb. Sőt, egyes vallással kapcsolatos kérdések kapcsán az erdélyi magyarok talán még vallásosabbak is, mint a román többség, ugyanakkor ez nem köszön vissza a hitélettel kapcsolatos gyakorlati kérdéseknél, a templomba járás, az úrvacsora vagy a gyónás rendszerességében” – fejtette ki a Krónikának a politológus. Székely István rámutatott, az erdélyi magyarok konzervativizmusa elsősorban strukturális konzervativizmus, mert nagymértékben a kisebbségi helyzetből fakad, és mindez a mindennapi élet több területére is kihat. A kisebbségi törekvés leginkább a saját identitás, kultúra megőrzése, az eleve konzervatív ideológia irányába mutat: „őrizniük meg, tartani meg, legyen úgy, mint régen”, tehát tudjuk megtartani és továbbadni az általunk örökölt nemzeti identitást és kultúrát. „Természetesen a konzervatív értékek ilyen magas szintjében szerepe van a társadalmi modernizáció és a szekularizáció megkésett voltának is, bár nehéz eldönteni, hogy ezek milyen mértékben okok, és milyenben okozatok” – mutatott rá az elemző. Hozzátette, az egyházak tekintetében azért lenne szükség alaposabb kutatásokra, mert valószínű, hogy kiemelt támogatott-

ságuk nem teljes mértékben a hitéleti tevékenységüknek szól, hanem a társadalmi szerepvállalásuknak is. A két világháború között a történelmi egyházak szervezték meg a romániai magyarok oktatását, és most is számtalan olyan kérdéssel foglalkoznak – oktatás, kultúra, szociálpolitika, gazdaságfejlesztés –, ami az erdélyi magyarok számára fontos. „A vallás identitást meghatározó szerepe is jelentős, hiszen az etnikai és felekezeti elkülönülés egymásra tevődik. Az egyházak önállóan, akár autonómnak is mondható intézményrendszerrel rendelkeznek, amely sok esetben olyan településeken is jelen van, ahol a többségi intézményeket a magyarok nem érzik magukénak” – húzta alá az elemző.

Nem népszerű a baloldal a magyarok körében

Székely szerint a strukturális konzervativizmus eleme az 1989 előtti múlt egyértelmű elutasítása, mert az nemcsak állampolgári elnyomásról, állampolgári jogok sérelméről szól, hanem a magyarok esetében hozzáadódott az etnikai, nemzetiségi elnyomás is. Ebből következik, hogy az erdélyi magyarok körében a baloldal nem kimondottan népszerű, politikai irányzatként marginális, még akkor is, ha az erdélyi magyarok problémáinak jelentős része baloldali indíttatású közpolitikát igényel. „A család kiemelt szerepe szintén a kisebbségi helyzetből adódik, amit a magyarság fogyatkozását, eltűnését előrevetítő herderi jóslatból fakadó félelmek erősítik” – mutatott rá az ügyvezető elnök. Székely István hozzátette, a

» Az RMDSZ szavazótáborában a legmagasabb azok aránya, akik a szexuális kisebbségek jogaival kapcsolatos nemzetközi szintű kampány kapcsán konzervatívnak tartják magukat.

gyermekvállalási hajlandóság a román társadalomban egyértelműen csökken az oktatási szint növekedésével, az erdélyi magyarok esetében viszont ez éppen fordítva van: a magasan képzettek általában több gyermeket terveznek, vállalnak, mint a középfokú végzettséggel rendelkezők. Kérdésünkre a politológus kifejtette, gondot inkább az okoz, hogy térségünkben továbbra is a társadalmi-intézményi modernizáció számít alapkérdésnek, ami nagyobb mértékben ütközik a konzervatív felfogással, a konzervatív ideológiával, mint más eszmerendszerek értékrendjével.

Elutasítják a fiatalok nemválasztási jogát

A felmérés szerint a romániaiak többsége (51 százaléka) elutasítja az azonos neműek házasságát, valamint azt, hogy gyereket fogadhassanak örökre (55 százalék). A megkérdezettek 24 százaléka ért egyet a házasság engedélyezésével, 20 százaléknál pedig az örökbe fogadással. Határozottan elutasító a többség (60 százalék) a 16 évesek nemválasztási jogát illetően, itt csupán 12 százalék megengedő. Arra a kérdésre, hogy egy transzszexuális személy (egy férfi, aki nőként határozza meg önmagát) részt vehet-e egy nőknek szervezett versenyen, 57–13 az elutasítók, illetve megengedők aránya.

A közvélemény-kutatás szerint ugyanakkor a megkérdezettek 37 százaléka a gimnáziumban, 22 százaléknál pedig már az 5–8. osztályban bevezethetőnek tartja a szexuális nevelés tanórát. A válaszadók 19 százalékos arányban utasítják el a tanóra bevezetését. Arra a kérdésre, hogy mit tekintenek igazán fontosnak, a romániaiak 93 százaléka a családot nevezte meg. A gyerekeket 87, a nevelést 73, a vallást 51, a keresztény értékeket 46, az egyházat 44, a hagyományokat 42, a hadsereget 39, az országot (Romániát) 36, az államot 31 a szexuális kisebbségek jogait 12 százalékuk tartotta kiemelten fontosnak. Ugyanakkor a válaszadók túlnyomó többsége (57 százaléka) egyetértett azzal az állítással, hogy az abortuszszal kapcsolatos döntés kizárólag a nőt illeti meg. Nem értett egyet ezzel 16 százaléknál megkérdezett. A 903 fős mintán végzett felmérés hibahatára 3,2 százalék.

Nem látják szívesen a tűzkárosult romákat a csíki Hajnal utcáiak

» KOVÁCS ATTILA

A csíkszeredai Hajnal utca lakói és számos ott működő cég ellenzi, hogy a januári csíksomlyói tűz miatt földönfutóvá vált roma családokat beköltöztessék az ott kialakítandó krízisközpontba. Javaikat féltik, emiatt akár perelni is hajlandók. A tervet ellenzők több mint 100 aláírással támogatott tiltakozó beadványt adtak át a polgármesteri hivatalban. A város

nyugati peremén elterülő Hajnal utca ipari övezet, az aláírók több mint 80 százaléka egy-egy ott működő céget képvisel. Az egyik, neve elhallgatását kérő tiltakozó azt mondta, noha biztosították őket arról, hogy a leendő krízisközpontban ellenőrzött, civilizált körülmények között laktának a jelenleg az Erőss Zsolt Arénában elhelyezett tűzkárosult roma családok, ők nem bíznak ebben, féltik a javaikat. Felhívta a figyelmet, hogy a

környékbeli cégek jelentős vagyonnal rendelkeznek, emiatt több vállalkozás azt fontolgatja, hogy elköltözteti tevékenységét, ha a tűzkárosultakat ott helyezik el. Ugyanakkor több földtulajdonos tart attól, hogy mezőgazdasági területeit, gyümölcsösét megdézsmálják. Az utca lakója kilátásba helyezte, hogy amennyiben a kiszemelt ingatlan adásvétele megtörténik, és a roma családokat odaköltöztetik, a tiltakozók pert indítanak a

» Az utca lakója kilátásba helyezte, hogy amennyiben a kiszemelt ingatlan adásvétele megtörténik, és a roma családokat odaköltöztetik, a tiltakozók pert indítanak a helyi önkormányzat ellen.

helyi önkormányzat ellen. A csíkszeredai önkormányzat nemrég döntött arról, hogy elindítja egy Hajnal utcai ingatlan megvásárlásához szükséges folyamatot egy krízisközpont létrehozása céljából. Korodi Attila polgármester kifejtette, a krízisközpont olyan rendszer, ahol teljes odafigyeléssel zajlik a tevékenység, szociális munkásokkal, biztonsági szolgálattal, az önkormányzat által hozott szabályok szerint.